

VÝROČNÍ ZPRÁVA 2010

ÚVODNÍ SLOVO

Už je zase rok pryč! Přátelé, nevím, jak vám, ale mně připadá, že před pár dny byly Vánoce a ejhle, naráz jsou tu horké dny! A tak se opět ohlídím zpět - co se ten minulý rok dělo v životě osob se zdravotním postižením, v oblasti sociálního zabezpečení a také, a to zvláště ve službě osobní asistence. Dnes si můžeme říci, že to byl rok, v němž jsme ještě mohli mít spoustu nadějí, jež ten následující zhatil, že jsme budovali a jakkoliv zde již záhy byly signály, že se bude šetřit, netušili jsme, že to bude takovou měrou na nás.

Dovolte, abychom také letos **poděkovali všem**, kdo se obětavě podíleli na chodu organizace, takže mohla také v minulém roce hájit práva a zájmy těch, jichž se jakýmkoliv způsobem týká sociální služba osobní asistence.

Ing. Jana Hrdá
Ing. Jana Hrdá

VZNIK ORGANIZACE, JEJÍ POSLÁNÍ, CÍLE, ZÁSADY, OKRUH OSOB, STRUKTURA ORGANI- ZACE

APOA vznikla v Brně v dubnu roku 2006 z iniciativy Zdeňka Škaroupky, předsedy Ligy za práva vozíčkářů. Ustavila se především jako platforma pro formulování potřeb všech, kdo se zabývají osobní asistencí. Postupně se začali především členové správní rady APOA snažit vytvářet podmínky, aby se mohly tyto potřeby naplňovat.

Posláním asociace je začlenění a zapojení osob se zdravotním postižením do společnosti prostřednictvím sociální služby osobní asistence. APOA, o.s. zastupuje zájmy svých členů poskytovatelů a uživatelů sociální služby osobní asistence, napomáhá zlepšování podmínek poskytování osobní asistence, seznamuje veřejnost s potřebami osob se zdravotním postižením a možnostmi jejich uspokojování tak, aby se kvalita a způsob života nelišily od vrstevníků klientů této služby.

Cíle organizace jsou zejména:

1. podílet se na zvyšování úrovně odborných znalostí svých členů a ostatních zainteresovaných subjektů v oblasti osobní asistence a sociálních služeb, a to zejména vzděláváním dospělých, mimoškolní výchovou, pořádáním kurzů, odborných školení, organizováním seminářů, konferencí apod., včetně lektorské činnosti,
2. zastupovat zájmy svých členů ve vztazích s odbornými organizacemi, včetně mezinárodních,
3. spolupracovat se zákonodárnými orgány, orgány veřejné správy ve věcech právní úpravy osobní asistence, a dalších podmínek jejího poskytování,
4. šířit informace týkající se činnosti souvisejících s naplňováním cílů asociace, včetně mediální prezen-

tace, publikační a vydavatelské činnosti,

5. hájit odborné zájmy všech svých členů.

Principy, jimiž se řídí práce APOA, jsou v souladu se zákonem o sociálních službách č. 108/2006 Sb. Veškerá činnost APOA musí být postavena na zachování lidské důstojnosti a sebeurčení osob, musí vycházet z jejich individuálně určených potřeb, musí působit na osoby aktivně, podporovat rozvoj jejich samostatnosti, motivovat je k řešení nepříznivé sociální situace a k jejich sociálnímu začleňování, musí být vždy důsledně zajištěno dodržování lidských práv a základních svobod osob.

Okruh osob, které se mohou stát členy APOA, je omezen věkem a činností: členy asociace mohou být fyzické osoby, které dosáhly 18 let věku, a právnické osoby, které poskytují nebo užívají služby osobní asistence, které souhlasí s posláním a cíli asociace a hodlají se podílet na jejich naplňování.

Cílové skupiny, jimž se může poskytovat osobní asistence, nebo které se mohou stát uživateli této služby, jsou osoby se zdravotním postižením a senioři.

ČLENOVÉ, STATUTÁRNÍ ZÁSTUPCI, SPRÁVNÍ RADA A KONTAKTY

K 31.12. 2010 měla APOA mezi svými členy 62 právnických a 20 fyzických osob

Jana Hrdá
Předsedkyně,
statutární zástupce

„Osobní asistence je sociální služba, která sice klade velmi vysoké nároky na klienta, může však pro něho být nejen optimální kompenzací jeho zdravotního postižení, ale i hluboce lidským vztahem v tomto odcizeném světě.“

Chrástany 171, 252 19 Rudná
tel.: 257 951 332, 736 751 201
email: jhapoa@centrum.cz
skype: janahrda

Eva Kacanu:
Místopředsedkyně,
statutární zástupce

„Osobní asistence je pro uživatele šance a cesta k plnohodnotnému životu doma, pomoc k nezaplacení, přátelství, vzájemné učení se.“

Peškova 1, 779 00 Olomouc
tel.: 737 331 905
email: evakacanu@seznam.cz
skype: evakacanu

Venuše Firstlová:
Členka správní rady

„Osobní asistence je šancí na důstojný a smysluplný život lidí s postižením.“

SNP 2060, 441 01 Louny
tel.: 608 108 373
email: szdp.louny@seznam.cz

Milan Svojanovský
Člen správní rady

„Z vlastní zkušenosti rodiče i poskytovatele (osobní asistence) moc dobře vím, že osobní asistence je také cestou k rozvoji schopností a možností, k podpoře osamostatnění a co nejpřirozenějšího života dětí a mladých lidí s těžkým postižením.“

Je to cesta, jak podpořit celou rodinu, aby ustála svou roli a mohla žít jako rodina.“

Centrum pro rodinu a sociální péči o.s.
Syllabova 19, 703 86 Ostrava-Zábřeh
tel.: 552 301 418, 777 100 327
email: msvojanovsky@prorodiny.cz
skype: milan.svojanovsky

Lenka Zimmermannová
Členka správní rady

„Lidská pomoc v nouzi obohacuje nejen toho, kdo ji dostává, ale i toho, kdo ji poskytuje.“

ESY HANDICAP HELP, o.s.,
Rumunská 655/9, 460 01 Liberec 4
tel.: 731 598 435, 800 213 223
email: lenka.meyra@seznam.cz
skype: lenka.esy, esy handicap help

DOZORČÍ RADA

Štěpán Křístek
Předseda

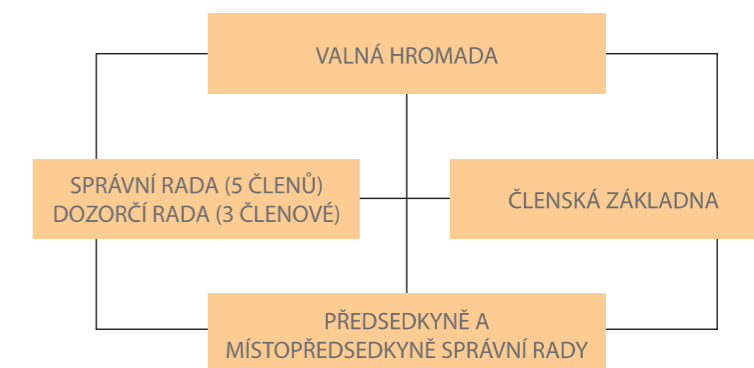
Podané ruce, o.s. - Projekt OsA
Malý Koloredov 811
738 01 Frýdek-Místek
608 965 874
stepan.kristek@podaneruce.eu

Monika Křístková
Členka

Podané ruce, o.s. - Projekt OsA
Malý Koloredov 811
738 01 Frýdek-Místek
777 011 072
monika.kristkova@podaneruce.eu

Markéta Hudcová
Členka

DSS Vlašská - Doubravčany
Bečváry 174, 281 43
606 391 005
ronnymar@seznam.cz

ZPRÁVA O ČINNOSTI

Činnost v této střeškové organizaci vykonávají jednak **zástupci jejích členských** organizací, jednak **správní rada** APOA, a to převážně dobrovolnícky. Všichni sice mají práci ve svých mateřských organizacích, ale svým dílem přispívají i společnou činností, zejména koncepční a politickou. Práci pro APOA v roce 2010 dělali buď jako součást aktivit své organizace (měla však širší efekt než na jednu organizaci), nebo jako zvláštní úkol pouze pro APOA.

Podstatná část činností uvedených dále se týkala především správní rady, potažmo předsedkyně, která byla jako jediná **zaměstnaná** u APOA na dohodu o provedení práce na symbolických 10 hodin měsíčně. Mimo to APOA zaplatila za služby účetní, správci webových stránek a velkou částkou přispěla na dopravu osob se zdravotním postižením (domluva se sponzorem).

VOLBY

Rok 2010 byl rokem volebním, takže jsme připravili volby na **valnou hromadu 20. 10. 2010 do Brna**. Výsledkem bylo opětné zvolení Jany Hrdé za předsedkyni, jakož i všech dosavadních členů správní rady: Venuše Firstlové, Evy Kacanu, Milana Svojanovského, Lenky Zimmermannové, a části dozorčí rady: Markéty Hudcové, Štěpána Křístka a nově Moniky Křístkové. Správní rada na výjezdním **zasedání správní rady v Loučce u Olomouce 8. 4. 2011** ze svého středu zvolila Evu Kacanu jako místopředsedkyni (což uvádíme pro lepší přehlednost již i do této výroční zprávy).

HÁJENÍ PRÁV OSOB SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM

Tak, jak je legitimní a užitečné ve správné občanské společnosti, snaží se členové správní rady APOA, stejně jako zástupci mnohých členských organizací, neustále opatřit o záležitostech, jež se týkají osob se zdravotním postižením, důležité informace a proniknout tam, kde je mohou ovlivnit. K **ovlivňování** politických a úředních vládních orgánů i místních samospráv potřebují představitelé organizací dostatečně silný mandát a součinnost vlastních členů. Díky tomu jsme se mohli zasadit zejména v oblasti sociálního zabezpečení a školství o příhodnější podmínky pro osoby se zdravotním postižením (dále jen OZP), na příklad při stanovení výše částky v rozpočtu některých krajů, jež věnují na asistenty pedagoga v základních školách.

K hájení práv osob se zdravotním postižením patří také vyjednávání o řešení na úrovni legislativy a dále také o **pravidlech pro veřejné občanské služby**. Tam se snažíme vždy zakomponovat taková ustanovení, jež zohledňují zvláštnosti v uspokojování potřeb našich cílových skupin. Takto pokračujeme ve vyjednávání s Českými drahami o vylepšování podmínek pro cestování osob se sníženou mobilitou a orientací, jakož i se zástupci letecké dopravy.

V zimě přišly velké **sněhové přivaly**, jež mnoho lidí s postižením uvěznilo doma. Mnohde jsme byli nuceni vyjednat s obecními správami a zařízovat, aby přednostně byla vyklizena alespoň nejbližší okolí jejich bydliště.

APOA A MPSV ČR

Nejčastější aktivitou APOA je vyjednávání s MPSV. Již na jaře překvapili z MPSV poskytovatele příkazem, aby vyplnili celý stoh údajů a během měsíce odeslali. Na seminář, jenž navazoval na valnou hromadu APOA, byl pozván Petr Hanuš z odboru sociálních služeb a začleňování – vedoucí oddělení koncepce MPSV. Vysvětlil účastníkům, že **Statistické vykazování (OK systém) v sociálních službách** je nezbytné pro plánování sítě sociálních služeb, systému vzdělávání, legislativních změn. Řadu věcí prý pracovníci MPSV znají, vědí, ale nemají doklady. Petr Hanuš zodpověděl dotazy účastníků a přivítal připomínky k jednotlivým vykazovaným údajům. Největší problémy viděli účastníci ve vykazování kapacity služby. Doporučuje zastřešujícím organizacím dojednat a stanovit jednotnou metodiku ke sledování kapacity služby.

Padly i další dotazy z pléna: Požaduje se při plnění povinnosti dalšího **vzdělávání pracovníků** na DPP nebo zkrácené úvazky splnění 24 hodin? Podle Petra Hanuše stačí splnit poměrnou část podle výše úvazku. Pozor - supervize nepatří do dalšího vzdělávání! Kritizovaly se neodpovídající vysoké požadavky na kvalifikaci pracovníků v sociálních službách. Zákon 96/2004 Sb., o podmínkách získávání a uznávání způsobilosti k výkonu, udává, kdo splňuje kvalifikační požadavky v souladu se zákonem o sociálních službách.

Dále byli účastníci upozorněni, že pokud mají **potíže s registrujícími úředníky KÚ či inspektory**, je třeba informovat správní radu APOA nebo přímo na Petra Hanuše.

Probíralo se také poskytování sociálních služeb občanskými sdruženími a že MV tlačí ke změně těchto sdružení **na o.p.s.** O.P.S. smějí poskytovat sociální služby pouze svým členům (musí zavést členské karty).

Pracovníci odboru 22 MPSV i tento rok potrápili poskytovatele při vyhlášení svého dotačního řízení pro rok 2011. V části, která se týkala minimální průměrné výše celkové úhrady ze strany **uživatelů služeb osobní asistence požadovali částku 3 000,00 Kč měsíčně. Na základě průzkumu APOA limit 3 000,00 Kč měsíčně** splňuje jen malá část poskytovatelů. Poukázali jsme příslušné úředníci z MPSV na nesmyslnost tohoto limitu a na to, že v některých krajích napáchal velké škody. Nejprve od toho sice na MPSV ustoupit nechtěli, ale později už ano. Smůla byla, že to bylo až poté, kdy to na krajských úřadech vzali jako direktivu a kdy poskytovatelé vymysleli a mnohdy také uplatnili dost krkolomné způsoby, jak to napsat do projektů.

To však nebyl konec poskytovatelských strážní, na podzim se **doplatek dotací zdržel až do prosince**, takže mnozí poskytovatelé si museli půjčit i na mzdy. Vypadalo to jako projev zvučely vůči nim, byl to však hlavně důsledek toho, že dlouho trvalo, než byla ustanovena řádná vláda. Své mohla přidat také rivalita mezi MPSV a kraji, tedy jejich politická „různobarevnost“.

SPOLUPRÁCE S NRZP ČR

Nadále pokračovala spolupráce s **Národní radou osob se zdravotním postižením ČR** (NRZP ČR), takže členové APOA byli vždy „za tepla“ informováni o všem, co NRZP ČR jako střešová organizace osob se zdravotním postižením podnikala, a také se mnohých jednání zástupci APOA přímo zúčastnili. Na co mohli díky spolupráci s NRZP ČR reagovat i členové APOA, si ukážeme v dalších řádcích.

Hned na začátku roku snížilo MPSV **příspěvky na provoz motorového vozidla**. Tehdy se podařilo usmlouvat jen výši částky a výjimku pro děti s onkologickým onemocněním. Oproti původní dohodě později ještě posunulo nekorektně MPSV snížení příspěvku na provoz motorového vozidla a další změny, které byly ve vyhlášce provedeny na rok 2010, o další rok, to znamená do konce roku 2011. Podařilo se však odvrátit novelizaci ustanovení zákona, které upravovaly **parkovací průkazy OZP**, bylo doporučeno navrhnout zcela novou úpravu zákona, která bude řešit tento problém komplexně a v souladu s předpisy EU.

Dále se připomínkovaly Zásady pro poskytování **dotací** ze státního rozpočtu České republiky, novela zákona o **zaměstnanosti** a návrh **zákoníku práce**.

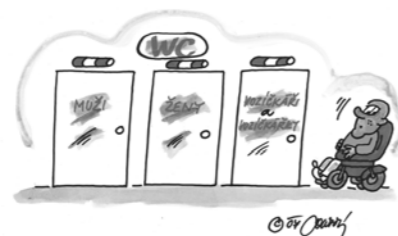
NRZP ČR upozornila na diskriminaci osob, které byly uznány invalidními ve třetím stupni závislosti a z důvodu **neodpracovaného počtu let** jim nebyl přiznán invalidní důchod a dále také nedodržováním lhůt ze strany České správy sociálního zabezpečení.

Byl zaveden **Centrální registr léků** a uživatelé léků, jakožto laická

veřejnost, se měli prostřednictvím NRZP ČR možnost vyjádřit k jednotlivým fázím procesu, na příklad posuzovali srozumitelnost cenových a úhradových vyhlášek.

Dále šlo na příklad o diskuse kolem **střednědobé strategie** pro sociální služby, kolem **novely zákona o sociálních službách**, o **Národní plán** vytváření rovných příležitostí pro osoby se zdravotním postižením, o připomínkování zákona o důchodovém pojištění atd.

K některým záležitostem bylo možné se vyjádřit prostřednictvím NRZP ČR, kde jsou dva členové správní rady členy Pracovní skupiny pro sociální politiku. **NRZP ČR je připomínkovým místem** řady legislativních norem, takže může připomínky uplatnit.

VLÁDNÍ ŠKRTY

Před jarními volbami se zkoumaly **postoje jednotlivých politických stran** k problematice OZP.

Nová vláda ukázala zuby hned koncem léta. Navrhla a nakonec po vyhlášení stavu legislativní nouze i prosadila zákon, kterým se měnily některé zákony v souvislosti s **úspornými opatřeními** v působnosti Ministerstva práce a sociálních věcí. APOA se přidala k nesouhlasu a také k petiční akci, jež měla vládě důrazně tento nesouhlas ukázat. Šlo zejména o návrh na zrušení sociálního příplatku a snížení příspěvku na péči v I. stupni z 2 000,00 Kč na 800,00 Kč. Zrušení sociálního příplatku se podařilo zmírnit aspoň pro OZP, ke snížení příspěvku na péči žel došlo.

Vláda obhajovala svá úsporná opatření tím, že v sociálních službách došlo k nárůstu nákladů z 9 miliard na 18 miliard. Podle ní k tomu dochází kvůli **zneužívání příspěvku na péči**, jelikož se prý z velké části nevrací do systému sociálních služeb. Problém je, že neexistuje systém kontroly využívání, není ani definováno, co to zneužívání je.

Často se totiž tvrdí, že neformální péče (rodina, soused) je zneužívání. Opak je pravdou, neboť **neinstitucionální péče zatíží veřejné rozpočty ze všeho nejméně**. Neformální pečovatelé zhruba poskytují péči 720 až 744 hodin měsíčně za částku, jež je určena na zaplacení 120 hodin, pokud by se platilo registrovaným poskytovatelům. Pakliže tedy se má hovořit o zneužívání, jsou jeho oběťmi nejčastěji neformální pečující, kterým nezbyvá nic jiného, než se spokojit s touto podhodnocenou částkou. A tak bez naděje na odpočinek a důchod ve slušné výši v péči

pokračují. Navíc vzhledem k tomu, že registrovaní poskytovatelé mají mnohem větší režii než neinstitucionální pečující, obvykle musí dostat z veřejných rozpočtů ke každé stokoruně, kterou dostanou z příspěvku na péči, ještě minimálně další stokorunu, aby mohli fungovat a v péči pokračovat.

Při diskusích o zneužívání příspěvku se uvažovalo o kombinované výplatě prostřednictvím vouchery neboli **poukázky na služby**. Převládalo zamítavé stanovisko, jež se zdůvodňovalo tím, že systém by byl administrativně a ekonomicky příliš nákladný. Zástupci organizací soudili, že lepší by byl dobrý systém kontroly využívání. Tvrdili také, že pokud je příspěvek na péči přiznán podle jasných kritérií, z nichž je zřejmé, že příjemce péči, a tudíž také příspěvek na něj, vskutku potřebuje, nemělo by se poskytování dále administrativně komplikovat. Dále se opětovně navrhovala **širší škála kategorií závislosti**, alespoň 7 stupňů místo 4, jež by umožňovala adresnější obodování potřebnosti péče. Za optimální se považuje kombinace formální a neformální péče, nevnímá se to jako konkurence.

Pro úplnost je třeba zmínit **úvahu o možném přínosu poukázek**. Jeden z poskytovatelů byl toho názoru, že pokud existuje příslib, že uživatelé dostanou větší objem peněz jako příspěvek na péči za cenu využití poukázek, pak to stojí za zamyšlení. Poukázky v rukou uživatelů by podle něho mohly objektivizovat poptávku po službách v různých regionech i tam, kde služby nejsou dostupné, nejsou vybudovány, nebo nemají tradici. Kde není poptávka, totiž nejsou služby, kde nejsou služby, není poptávka, což je začarovaný kruh. Poukázky by to možná mohly rozhybat a poptávka by se promítla v komunitních plánech.

DOTAZNÍKY PRO APOA

Také v roce 2010 uspořádala správní rada ve spolupráci s dozorcí radou dotazníkové šetření. Eva Kacanu, u níž se dotazníky shromažďovaly, konstatovala, že **navratnost** dotazníků byla průměrná. 37 dotazníků bylo v papírové podobě a 34 přišlo elektronicky. Z 80% odpovídali uživatelé služeb, 15% byly pečující osoby blízké, 5% asistenti a jiné osoby.

Výsledky: průměrná denní potřeba osobní asistence je 6 - 8 hodin, skutečně se poskytují 4 hodiny a méně; co se týká způsobu poskytování služby: 55% uživatelů využívá kombinovanou péči, tzn. formální i neformální. Nejčastěji využívané úkony: pomoc při vstávání, ukládání a oblékání, osobní hygiena, pomoc při přípravě stravy a údržbě domácnosti, doprovodech do zaměstnání či do školy, k lékaři apod. 45% respondentů využívá pouze neinstitucionální (neformální) péči, přičemž jedním z hlavních důvodů je nedostupnost služby, dále nutnost objednávání služby s velkým předstihem např. týden a více předem, nebo časová omezenost poskytování služeb a mnohdy také maximální cena za hodinu, což pochopitelně ovlivňuje počet odebraných hodin. Většina dotázaných by však preferovala spíše kombinovanou péči.

VZDĚLÁVACÍ PROGRAMY

Správná rada sice rozhodla, že v APOA začnou připravovat vzdělávací **programy k akreditaci**, a to tak, aby je bylo možné v organizacích použít jako ze zákona povinné vzdělávání, ale zatím k tomu nedošlo.

Přesto z tohoto plánu správní rada neustupuje, neboť po té novelizaci zákona o sociálních službách, jež se týkala mimo jiné povinného profesního čtyřadvacetihodinového vzdělávání, vzrostla potřeba vzdělávacích programů, jež by organizace byly schopny smysluplně využít ke své práci a přitom zaplatit. APOA tedy dále hodlá v této oblasti svým členům-poskytovatelům pomoci tím, že připraví k **akreditaci programy** zaměřené na osobní asistenci a jež bude nabízet za zlevněné ceny.

APOA uspořádala dvě **výjezdní zasedání**, jejichž součástí byly semináře pro správní a dozorčí radu. Témata seminářů se týkala vyhlášky pro přiznání stupně invalidity, Úmluvy OSN o právech OZP, Národního plánu pro vytváření rovných příležitostí pro OZP atp., tj. těch, jež mají zejména význam pro tvorbu koncepcí.

Členové APOA se zúčastnili během roku mnoha **konferencí a setkání**, kde získali a vyměnili si mnohé užitečné informace. Za všechny jmenujme tradiční podzimní mezinárodní konferenci o odstraňování bariér pořádanou NRZP ČR, celostátní setkání rodičů, kteří pečují o dítě/mladistvého s těžkým zdravotním postižením, jež pořádala aktivita ZALANO, „Komunitní práce při řešení problémů sociálně vyloučených lokalit“ v Olomouci, Velehrad 5.7.2010, pravidelné Setkání vozíčkářů či podzimní přednášku JUDr. Hutaře na KÚLK v Liberci ke změnám zákona č. 108/2006 Sb. s diskusí přímo s klienty.

WEBOVÉ STRÁNKY A E-MAIL

jsou i nadále stěžejním **zprostředkovatelem informací** členům APOA i veřejnosti. Díky smlouvě s NRZP ČR dostávají informace o všem důležitém, co se děje na centrální úrovni, až do svých počítačů. Často se tak tyto záležitosti dozvědí členové APOA dříve než na příklad krajští úředníci ve stejném regionu. Tímto způsobem se dá velmi operativně reagovat a čelit případným neodborným, a tudíž neblahým, rozhodnutím těch, kteří vládnou. V průběhu roku 2010 bylo možné pozorovat určitý kladný posun od pasivního „remcání“ poskytovatelů směrem k činům, na příklad sbírali podpisy pod výše uvedenou petici a šířili ji.

Webové stránky tedy zůstávají **platformou** pro formulování potřeb klientů, osobních asistentů a poskytovatelů osobní asistenci. Na stránkách se dále laická i odborná veřejnost může dozvědět vše, co se píše o osobní asistenci v brožurách, závěrečných pracích i článcích. Je na nich rubrika, v níž čtenář najde všechny aktuální texty, jež se týkají buďto osobní asistenci, nebo alespoň osob se zdravotním postižením či sociálního nebo zdravotnického zabezpečení.

V poradně jsou částečně veřejně a částečně jen pro platící členy přístupné rady a odpovědi na různé otázky. Lze se tu dále dozvědět, co je, a co není osobní asistence, o financování dopravy za klientem, jak má vypadat osobní asistence při zkouškách ve škole, o (ne)zdaňování příspěvků na péči atd., atp. Opakovaně se ve **webové poradně** řešily všeliké problémové oblasti v poskytování služeb, na příklad podávání léků prostřednictvím osobních asistentů.

Kromě poradny, jež je na webových stránkách přístupná všem členům, radí **prostřednictvím e-mailu** členové správní rady také individuálně. Vždy jsou to dotazy velmi problematické, a tak je nezbytné probádat zevrubně legislativu, aby odpovědi měly oporu v zákonných normách. Někdy bylo dokonce nutné konsultovat s právníky NRZP ČR nebo Vládního výboru pro zdravotně postižené občany.

Poskytovatelé mohli a mohou i nadále klást **dotazy ke standardům kvality** sociálních služeb a odpovídaly jim členky správní rady a inspektorky kvality sociálních služeb Eva Kacanů a Jana Hrdá.

Mimo elektronické spojení je příležitost k setkání se členy APOA při **valných hromadách**. Také v roce 2010 byli seznámeni členové ke společnému setkání dvakrát. Na jaře se konala v Praze v rámci doprovodného programu PRAGOMEDICA, na podzim v Brně při Medical Fair.

ROZDÍL MEZI OSOBNÍ ASISTENCÍ (OsA) A PEČOVATELSKOU SLUŽBOU (PS)

Často se nám stává, že se nás i lidé v sociální oblasti ptají, jaký je rozdíl mezi osobní asistencí a pečovatelskou službou. **V zákoně** se totiž jeví rozdíl jak v definici, tak ve výčtu základních činností zdánlivě bezvýznamný. Na druhé straně si někteří poskytovatelé rozdíl **vysvětlují po svém**. Na příklad tak, že PS má uživateli poskytnout úkony osobní péče, jako je hygiena a toaleta, zatímco OsA jen doprovody. Nebo naopak tak, že PS obstará obědy a úklid, a OsA se postará o polohování, a to zejména v noci. Rozdíl však tkví v něčem jiném, a tak si ukažme ty podstatné.

Nejprve to, co je společné. Oba typy služeb se zaměřují **na adresnou**, individuálně (podle potřeb jednotlivce) směřovanou pomoc, z nichž pečovatelská služba méně, osobní asistence více podporuje zbylé schopnosti jednotlivce. Tak jsou podle našeho názoru účelně využity prostředky, jež společnost na tyto služby vynakládá.

Z hlediska **historie** lze jakousi formu pečovatelské služby zaznamenat už ve starověku. V Bibli se na příklad dočteme, že pospolitost má povinnost

se postarat o vdovy, sirotky a další, kteří pomoc potřebují. Vzhledem k tomu, že ústavy se tehdy nestavěly, dá se předpokládat, že to byla terénní pomoc, a to buď v domácnostech uživatelů, anebo poskytovatelů pomoci (Na příklad král David se ve své domácnosti staral o osiřelého syna svého přítele Jónathána, jenž se jmenoval Mefibošet a měl postižení.). **Tradice** v některých zemích, kterým zde pyšně říkáme rozvojové, v tom dosud pokračuje a velí, aby se rodina postarala o všechny své členy. Rozumí se tedy, že i o lidi staré a s postižením. Osobní asistence je záležitost novodobá, započala v šedesátých letech minulého století v USA. V současnosti jsou oba druhy služeb na vzestupu, protože oba jsou terénní, a ty jsou jistě po mnoha stránkách výhodnější než ústavní péče. I v **budoucnosti** pravděpodobně budou mít oba typy služby své opodstatněné uživatele.

Nyní v čem jsou **odlišnosti v zákoně** uvedené. PS je nejen terénní, ale také ambulantní služba, poskytuje se nejen v domácnostech osob, ale i v zařízeních, a to ve vymezeném čase. Je zde výslovně řečeno – v domácnostech, tzn. pouze „za zavřenými dveřmi domova“. OsA se provádí bez časového omezení, tj. dle potřeby i čtyřadvacet hodin denně, a to v přirozeném sociálním prostředí osob. To znamená tam, kde se klient pohybuje

(na to má dle Listiny základních práv a svobod nezadatelné právo). U OsA je výslovně napsáno, že se tak děje při činnostech (blíže neurčených), které klient potřebuje, na rozdíl od PS, kde se hovoří o vyjmenovaných úkonech, tedy těch, na nichž se klient s poskytovatelem PS (předem) dohodne. V PS je navíc oproti OsA také explicitně uvedena pomoc rodinám s dětmi.

Také **výčet základních činností**, jež musí poskytovatel zajistit, je rozdílný, u PS oproti OsA chybí: výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti, a dále pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí.

PS tedy poskytuje dohodnuté **úkony**, a to v domácnosti klienta a v čase, který si spolu domluví. V OsA se poskytují **hodiny** doma i jinde, v pátek i ve svátek, ve dne i v noci. Při sebeurčující osobní asistenci klient sám organizuje a vede práci osobního asistenta, při řízené osobní asistenci činnost asistentů řídí a koordinuje (uspořádává, slaďuje) poskytovatel sociální služby. U PS má uživatel na průběh služby vliv v mezích taxativně (jmenovitě) stanovených úkonů, při OsA řídí práci uživatel. Záleží na domluvě klienta s asistentem, jak bude asistence probíhat, tzn. kdy, kde a také jakým způsobem.

	kde	kdy	co	něco navíc
PS	v domácnosti, v zařízeních	vymezený čas	vyjmenované úkony	pomoc rodinám s dětmi
OsA	v přirozeném sociálním prostředí	bez omezení času	činnosti, jež osoba potřebuje	výchovné a aktivizační činnosti ochrana práv a zájmů, obstarávání záležitostí

PS potřebuje **provozovny** (vývažovny, střediska hygieny apod.), přičemž je v mnoha případech nutno klienta vozit ke službě, nebo službu ke klientovi (uvařené obědy); poskytování OsA není závislé na provozním zázemí, děje se tam, kde je klient. PS potřebuje technické a materiálové vybavení - auta, vany apod., zatímco při OsA není podstatou výkonu technické ani materiálové **vybavení**, nýbrž vztah klient-osobní asistent.

Rozsah poskytování obou služeb je sice omezen **finančními prostředky**, u PS však je prostor pro případné vyjednávání s poskytovatelem, u OsA lze snížit výdaje za péči ze strany klienta tím, že klient s částí osobních asistentů spolupracuje jako s neformálními pečujícími.

Největší rozdíl je v **postavení uživatele** služby. Obvyklá **cílová skupina** PS jsou senioři, kteří většinou očekávají profesionální pomoc v předem stanovených činnostech, a to jako splnění určité zakázky. Jde o kompenzaci nesoběstačnosti v jednotlivých ohraničených úkonech. Okruhem osob pro OsA sice stejně jako u PS mohou být všechny cílové skupiny, avšak nejčastěji si ji volí lidé s tělesným postižením, kteří potřebují podporu v celém spektru činností ve svých životech. Tedy zatímco pečovatelská PS pomáhá klientům tak, že udělá, **co je nasmlouváno** (někdy i něco navíc, je-li to potřeba), a jde dál, mezi klientem OsA a osobním asistentem je **partnerský vztah**. Když asistent přijde ke klientovi na předem dohodnutou dobu, oba se domlouvají na tom, co se bude právě dělat. Takže pro PS je typické, že jedna pečovatelská obstarává 6 až 12 klientů, oproti ideálnímu poměru mezi uživatelem a osobním asistentem, který je 1:1.

KONTO OSOBNÍ ASISTENCE

V roce 2010 pokračovala podpora osobní asistence těm lidem, kteří potřebují minimálně 16tíhodinovou péči denně a nemohou si ji zaplatit. APOA přispívá z peněz, které nám dal UMÚN, tedy z **Konta osobní asistence**. Nezávislá komise, v níž je Táňa Fišerová, Marcela Hornová a Ondřej I. Pellar rozhodla kladně o dalších dvou žadatelích.

S vyšším počtem příjemců poněkud narostla administrativa, neboť se prodlužují smlouvy těm dřívějším a všem přibyla povinnost posílat čtyřikrát do roka vyúčtování příspěvku podle jednoduchých pravidel.

Dále uvádíme dva úryvky z dopisů příjemců

Šálkovi

... Vaše pomoc je pro nás velkým přínosem a pomocí, za kterou Vám velmi děkujeme a myslíme na Vás. Pozdrav Vám všem za Vaši krásnou a někdy neoceněnou práci, která vozíčkáře „staví na nohy“ s pocitem, že v tom nejsme sami.

... Velice nám Vaše pomoc pomáhá. Moc děkujeme asociaci a všem zúčastněným sponzorům. Moc si této pomoci vážíme. Bez Vaší finanční pomoci si nedovedeme další péči o devětadvacetiletého vozíčkáře představit. Důchodové roky nám přibýly a zdraví a síla ubývá.

S vděčností celé asociaci moc děkujeme a přejeme do budoucna mnoho zdaru v další práci.

Manželé ŠÁLKOVÍ, rodiče

Kvapilovi

... Nejdříve bych Vás chtěla co nejsrdečněji pozdravit na začátku podzimu. Ráda bych Vám opět moc poděkovala za poskytnutí pravidelného příspěvku na péči pro mne. Těto finanční pomoci si velmi vážím, zvláště protože vím, jak těžko se dnes shánějí prostředky.

Za uplynulé čtvrtletí jsem tohoto příspěvku použila na úhradu za služby osobní asistence, a to nejen při pomoci zajišťování základních denních a životních potřeb, ale díky zvětšenému finančnímu obnosu i na kulturní a zájmovou činnost. Měla jsem možnost strávit léto velmi aktivně, a to jak na pobytových akcích mimo domov, tak také na jednodenních akcích pořádaných spolkem Trend vozíčkářů. S pomocí osobní asistence mohu mimo jiné pravidelně docházet na zkoušky a také představení baletu, na různá společenská setkání i mimo město.

To, že se mohu častěji a bez závislosti na rodině zúčastnit těchto akcí, mě hodně přibližuje k běžnému životu mých vrstevníků. Jsem moc ráda, že můj život je mnohem plnohodnotnější. A také má maminka si může odpočinout od pravidelné péče o mne, která není jednoduchá, neb ji stále potřebuji a ještě potřebovat budu. ...

Ještě jednou Vám velmi děkuji za Vaši podporu a přízeň, které si moc vážím, také děkuji všem sponzorům, díky kterým je Vaše podpora možná.

Přeji mnoho úspěchů ve Vaší záslužné práci a moc zdravím.

Eva Kvapilová

CO PLÁNUJEME

APOA hodlá pokračovat v podpoře **víceletého financování** poskytovatelů služby osobní asistence od krajů. Uvádí tyto argumenty: rozpočet kraje se dá odhadnout (rozpočty jsou každoročně podobné), kraj má své zdroje, a tudíž má možnosti nejen odhadnout, s jakou podporou ze státního rozpočtu může počítat a kolik na tento účel uvolnit, ale také finance dodat.

APOA usiluje také, aby správy (státní, krajské i obecní) a poskytovatelé vypracovali **jednotkový systém sociálních služeb**, a to s přihlédnutím ke konkrétní cílové skupině a kolik skutečně hodina osobní asistence pro ni stojí (aby to nevypadalo, že někdo bezdůvodně poskytuje draze, někdo levně).

To znamená, že je třeba analyzovat sociální služby péče a navrhnout úkony, činnosti a další ukazatele (např. hodina, lůžkoden, praní a ošetření 10 kg prádla, 1 km přepravy atd.), jež je potřeba finančně ohodnotit tak, aby byla možnost vyčíslit nákladovost jednotlivých druhů služeb. Přitom je třeba zohledňovat jak specifika různých okruhů osob, tak sociální kontext (např. zdali se služba poskytuje na vesnici, či ve městě). Potom bude možné se zasazovat o to, aby poskytovatelé splňující registrační podmínky a prokazatelně vyhledávání dostali odpovídající finance jako zálohu na poskytování služeb a po doložení, že služba byla náležitě poskytnuta, doplatek. Členové by měli navrhnout **průměrnou hodnotu** (nákladovost) za **jednotku** osobní asistence, tzn. za jednu hodinu: ???.- Kč/h.

Správní rada bude pokračovat v **poskytování příspěvku na osobní asistenci**, pokud budou stačit finanč-

ní prostředky, a pravidelně vyhodnocovat, zda je příspěvek využíván v souladu se stanovenými pravidly.

Členky správní rady - inspektorky Eva Kacanu a Jana Hrdá budou dávat ostatním **inspektorům zpětnou vazbu** o inspekcích od poskytovatelů (příčemž zaručí anonymitu poskytovatelů).

FINANČNÍ ZPRÁVA

Rozvaha

AKTIVA	Stav k prvnímu dni účetního období	Stav k poslednímu dni účetního období
Krátkodobý majetek celkem	1 458 000	2 842 000
Krátkodobý finanční majetek celkem	1 458 000	2 842 000
AKTIVA CELKEM	1 458 000	2 842 000
PASIVA	Stav k prvnímu dni účetního období	Stav k poslednímu dni účetního období
Vlastní zdroje celkem	729 000	2 456 000
Výsledek hospodaření celkem	729 000	2 456 000
Cizí zdroje celkem	729 000	296 000
Krátkodobé závazky celkem	229 000	270 000
Jiná pasiva celkem	500 000	26 000
PASIVA CELKEM	1 458 000	2 842 000

Výpisy

VÝNOSY	Uvádíme v Kč
Členské příspěvky	70 000
Poplatky za semináře	26 305
Na dopravu OZP	1 289 400
Za reklamu	800 000
Úroky	233
Dary UMÚN	1 200 000
CELKEM	3 385 938

Náklady

Náklady	Uvádíme v Kč
Konto osobní asistence	475 000
DPP	24 000
Pojištění a daně	4 320
Telefony	10 908
Webové stránky	30 160
Doprava OZP	1 355 502
Na semináře	47 659
Ostatní	14 750
Účetnictví	25 000
Poplatky bance	1 404
CELKEM	1 988 703

VÝROK DOZORČÍ RADY:

Dozorčí rada zjistila dílčí nedostatky při vedení účetnictví. S financemi bylo sice nakládáno hospodárně a účelně, nicméně zaúčtování nebylo v souladu s platnými právními předpisy. Byly zjištěny nedostatky spíše administrativního charakteru. Paní Bohumila Pospíšilová, která účetnictví vedla, nespolupracovala se správnou radou, nepředkládala účetní doklady v požadovaném termínu ani kvalitě. Nepředala ani potřebné účetní doklady a knihy, které vyžaduje zákon o účetnictví. Dozorčí rada tuto záležitost prokonzultovala se zástupci správní rady a byla přijata opatření, aby došlo k nápravě. APOA již navázala spolupráci s novou účetní - Věrou Hriadelovou. Paní Hriadelová se pokusí provést rekonstrukci účetnictví za rok 2010.

Od roku 2011 by již účetnictví mělo být vedeno správným způsobem. Dozorčí rada bude s novou účetní spolupracovat a dohlížet na odstraňování zjištěných nedostatků.

ZÁVĚR

Asociace pro osobní asistenci, o.s. i v roce 2010 pokračovala v naplňování svého poslání. Lidé, jichž se týká osobní asistence, už APOA znají a stále více se na ni obracují. Zasloužilo se o to mnoho lidí, kteří pracovali ve svém volném čase, často nad rámec svých povinností. Vždyť tato naše střešová organizace nemá jediného zaměstnance ve stálém pracovním poměru!

A přece pokračujeme, a doufáme, že se bude dařit i nadále být nejen **zdrojem** informací a **tribunou**, kde se principy tříbí, ale také **tribunem**, který ty prospěšné pro rozvoj osobní asistence šíří a prosazuje. Neboť osobní asistence je pro život osob se zdravotním postižením službou, jež ideálně kompenzuje jejich postižení, pokud se dobře poskytuje a účelně využívá. A o rozvoj a zvyšování kvality osobní asistence hodláme usilovat!

Děkujeme Umělcům malujícím ústy a nohama, kteří svým uměním přispívají na osobní asistenci lidem s tím nejtěžším zdravotním postižením a také na činnost APOA.

ZNÁTE TUTO PALETU?

JE TO LOGO UMĚLCŮ MALUJÍCÍCH ÚSTY A NOHAMA.

Umělci malující ústy a nohama jsou lidé, kteří jsou ve svém každodenním životě zcela závislí na osobní asistenci. Úrazem, nemocí či vrozenou vadou ztratili tvořivou schopnost rukou. Mnozí z nich jsou upoutáni na lůžko či invalidní vozík. Tito lidé se však nevzdali a navzdory svému osudu rozvíjejí svůj umělecký talent a malují neobvyklým způsobem. Štětec vedou ústy nebo nohou. Najdeme je po celém světě, vědí o sobě, jsou členy – nebo stipendisty – Celosvětového sdružení malířů malujících ústy a nohama se sídlem v Lichtenštejnsku. Zakladatelem Sdružení byl Erich Stegmann, umělec malující ústy (od svých dvou let byl po nemoci ochrnutý na obě ruce). Byl velmi nadaný a měl velký organizační talent. Sám zpočátku kontaktoval lidi se stejným postižením v různých částech světa. Počet jeho „kolegů“ rostl a dal vzniknout výše jmenovanému Sdružení malířů v roce 1956.

Postupně pod vedením Sdružení vznikala ve více než 40 zemích světa nakladatelství, která v jednotlivých zemích tyto malíře představují veřejnosti. V roce 1993 vznikly nakladatelství i ve střední Evropě – Polsku, Maďarsku a České republice.

Na celém světě znají lidé malíře malující ústy a nohama hlavně z pohlednic – přání. Umělci představují své práce v podobě vánočních a velikonočních přání, přání ke slavnostním příležitostem a v kalendářích.

Sjednocujícím motivem a cílem těchto umělců bylo a zůstává ukázat veřejnosti, že ani člověk s postižením není v životě pasivní, ale tvoří, pracuje dle svých možností jako všichni

ostatní lidé. Snaží se v životě prosadit, pro druhé něco vytvořit, být také užitečný.

Nakladatelství, samostatně či se Sdružením, organizují pravidelně výstavy jejich obrazů - obrazů plných optimismu a radosti. Když máme možnost vidět, jak jsou obrazy vytvářeny, většinou si intenzivněji uvědomíme skutečné a pravé hodnoty života.

Na území České republiky práci těchto malířů představuje Nakladatelství UMÚN s.r.o., se sídlem v Liberci. Nakladatelství UMÚN se nezaměřuje jen na malíře malující ústy a nohama, ale kontaktuje i jiné spoluobčany s tělesným postižením. Do své činnosti a práce při přípravě zásilek přednostně zapojuje lidi s postižením. Dává jim zejména příležitost domácí práce, která je jimi velmi vyhledávaná.

Vedle nabídky práce pro lidi s handicapem Nakladatelství UMÚN podporuje některé sociální projekty zaměřené na zlepšování začlenění těchto lidí do běžného života. Jedná se zejména o projekty zaměřené na poskytování osobní asistence a péče pro lidi s postižením. Svými příspěvky Nakladatelství podporuje nákup vozidel se speciální úpravou pro vozíčkáře v Praze i v jiných městech České republiky. V Praze přispívá na provoz bezbariérové dopravy, kterou zabezpečuje Národní rada zdravotně postižených ČR.

Takto Nakladatelství UMÚN naplňuje a uskutečňuje myšlenku, kterou prosazoval zakladatel Sdružení malířů A. E. Stegmann již v 50. letech 20. století. Zapojit lidi s postižením dle jejich možnosti do práce a umožnit jim vydělávat peníze vlastním přičiněním.

Potěšte se také vy některými obrázky zmíněných umělců

A thick orange border is located in the bottom-left corner of the page, forming an L-shape that frames the contact information.

APOA, o.s.
Chrášťany 171
252 19 Rudná
Tel.: 257 951 332
www.apoa.cz